

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 11/2022-62

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED]

[REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], všetci [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou hbr advokáti s. r. o., Kalinčiakova 33, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/40/2009 a proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4Co/413/2014 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/40/2009 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/40/2009 **prikazuje** konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľom **priznáva** finančné zadosťučinenie každému **3 000 eur**, ktoré je Okresný súd Bratislava III **povinný** vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Okresný súd Bratislava III je **povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **245,20 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkové východiská

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. novembra 2021 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/40/2009 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4Co/413/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovatelia žiadajú o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v celkovej sume 348 000 eur a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, pripojeného spisu všeobecného súdu a z vyjadrení okresného súdu a krajského súdu k ústavnej sťažnosti vyplýva nasledovný stav veci:

3. V napadnutom konaní, ktoré začalo 7. decembra 2009 podaním žaloby, sa sťažovatelia v spore o ochranu osobnosti domáhajú náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v celkovej sume 348 000 eur s poukazom na ustanovenie § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 15. decembra 2010. Uznesením z 11. apríla 2011 okresný súd na návrh žalovaného prerušil konanie do právoplatného skončenia veci vedenej Okresným súdom Bratislava IV pod sp. zn. 25C/304/2009 (ďalej len „súvisiace konanie“). Na odvolanie sťažovateľov krajský súd uznesením z 22. decembra 2011 zrušil uznesenie o prerušení konania a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd rozsudkom z 2. decembra 2013 žalobu sťažovateľov zamietol. Proti rozsudku okresného súdu sťažovatelia podali 2. apríla 2014 odvolanie, ktoré okresný súd spolu so spisom predložil 1. júla 2014 odvolaciemu súdu. Sťažovatelia sa 6. apríla 2016 obrátili na predsedu krajského súdu so sťažnosťou na prietahy v konaní, ktorú podpredseda krajského súdu v oznámení o vybavení sťažnosti vyhodnotil ako dôvodnú. Ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. júla 2016 sťažovatelia namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4Co/413/2014. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 512/2016 zo 17. augusta 2016 sťažnosť sťažovateľov odmietol pre neprípustnosť, keďže medzi podaním sťažnosti a krajským súdom prijatými opatreniami na nápravu uplynula krátka doba. Krajský súd uznesením z 30. septembra 2016 napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Po vrátení veci okresný súd viazaný právnym názorom odvolacieho súdu uznesením z 10. októbra 2019 nariadil znalecké dokazovanie. Ustanovená znalkyňa 21. októbra 2020 predložila súdu vypracovaný znalecký posudok. Okresný súd rozhodol 17. júna 2021 v poradí druhým meritórnym rozsudkom, ktorým zaviazal žalovaného na zaplatenie náhrady nemajetkovej

ujmy a trov konania žalobcom. Žalovaný podal proti rozsudku okresného súdu 28. októbra 2021 odvolanie, o ktorom nebolo dosiaľ rozhodnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Konanie na krajskom súde trvalo viac ako 2 roky a porušenie práva sťažovateľov v odvolacom konaní konštatoval podpredseda krajského súdu, ako aj ústavný súd. Konanie na súde prvej inštancie po vrátení veci trvá viac ako 5 rokov a dosiaľ nebolo právoplatne skončené. Priebeh konania po vrátení veci bol charakterizovaný aktivitou okresného súdu spočívajúcou v nariadovaní pojednávani a ich následnom rušení. Na druhej strane je táto fáza súdneho konania charakterizovaná nečinnosťou okresného súdu vo veci nariadenia znaleckého dokazovania, ktoré od jeho nariadenia (30. novembra 2017) až po predloženie znaleckého posudku (21. októbra 2020) trvalo takmer 3 roky.

5. Z hľadiska kritéria zložitosti veci sťažovatelia konštatujú, že vec nie je po skutkovej ani právnej stránke natoľko zložitá, aby išlo o zrejme komplikovaný prípad, ktorý by v sebe zahŕňal posúdenie viacerých právnych predpisov a už vôbec nie aplikáciu medzinárodného práva. Sťažovatelia svojím postupom vo veci, svojimi procesnými úkonmi či pasivitou v žiadnom prípade neprispeli k predĺženiu napadnutého konania. Práve naopak, podali sťažnosť na pried'ahy v konaní, niekoľkokrát žiadali o nariadenie pojednávania a upozorňovali na zbytočné pried'ahy v konaní.

6. Podľa názoru sťažovateľov postup súdov a ich zjavná nečinnosť vo veci samej, ako aj samotná dĺžka súdneho sporu v trvaní už viac ako 12 rokov je v rozpore s ich základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných pried'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

7. Sťažovatelia požadujú aj priznanie finančného zadost'učinenia v sumách, ktoré zodpovedajú žalobou uplatnenému nároku v napadnutom konaní. Jeho výšku odôvodňujú dlhodobým stavom ich právnej neistoty, ktorá nie je odstránená ani po viac ako 12 rokoch vedenia súdneho sporu, pričom právoplatný rozsudok bude len súdom deklarovaným nárokom bez reálnej vykonateľnosti. Poukázali na to, že žalovanému v júni 2020 zaniklo živnostenské oprávnenie a svoj nehnuteľný majetok previedol v roku 2018 na svojho syna a dcéru. Žalovaný je v dôchodkovom veku a jeho jediným zdrojom príjmu je tak s najväčšou pravdepodobnosťou iba jeho dôchodok. Aj keby došlo k právoplatnému priznaniu sťažovateľmi uplatneného nároku a podaniu návrhu na vykonanie exekúcie, uhradenie súdom priznanej nemajetkovej ujmy je v súčasnosti už zjavne nereálne.

III.

Vyjadrenia okresného súdu, krajského súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

8. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti odkázal na priložené vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktorej bola vec pridelená v čase, keď bol spis na odvolacom súde, a ktorá vo veci

konala po zrušení rozsudku okresného súdu. Z jej vyjadrenia vyplýva, že po vrátení veci a oboznámení sa so spisom, ktorý vzhľadom na objem spisového materiálu a zložitosť veci vyžadoval dlhší čas na štúdium, bol nariadený termín pojednávania na 5. október 2017.

9. K okolnostiam nariadenia znaleckého dokazovania uviedla, že na pojednávaní konanom 30. novembra 2017 boli strany sporu vyzvané, aby predložili otázky na znalca v lehote 15 dní. Súd opakovane vyzýval právnych zástupcov strán sporu, aby súdu zaslali otázky na znalca nevyhnutné na nariadenie znaleckého dokazovania, právny zástupca žalobcov zaslal súdu otázky 23. marca 2018 a právny zástupca žalovaného 14. decembra 2017. Vyšší súdny úradník sa opakovane telefonicky aj mailom pokúšal nájsť v zozname znalca, ktorý by bol ochotný vypracovať znalecký posudok v danej veci, zamietajúce odpovede znalcov sú na č. l. 459 – 474. V období od apríla 2018 do marca 2019 boli súdom oslovení nasledovní znalci: doc. Ing. Milan Sabo, PhD., Ing. Milan Kučera, PhD., za VÚCHT a. s., Ing. Róbert Poór, PhD., ktorí boli v informačnej kancelárii súdu študovať spis pre účely rozhodnutia, či spis na znalecké dokazovanie prijímú, ale vzhľadom na zložitosť veci a čas uplynulý od škodovej udalosti všetci oslovení znalci postupne písomne odmietli vypracovanie znaleckého posudku. Na pojednávaní konanom 1. októbra 2019 boli strany sporu oboznámené s tým, že žiadny z oslovených znalcov vzhľadom na čas uplynulý od vzniku škodovej udalosti a nedostatočnosť dôkazov uvedených v spise nie je ochotný prevziať spis na vykonanie znaleckého dokazovania. Právna zástupkyňa žalovaného navrhla súdu osloviť znalkyňu Ing. Melániu Kováčikovú, ktorá vzhľadom na pracovnú vyťaženosť žiadala určiť lehotu na vypracovanie znaleckého posudku 120 dní. Uznesením z 10. októbra 2019 bolo nariadené znalecké dokazovanie a vypracovaním posudku bola poverená znalkyňa Ing. Melánia Kováčiková. Dňa 6. februára 2020 znalkyňa zaslala súdu výzvu na doplnenie podkladov, bez ktorých nie je možné vypracovať znalecký posudok. Znalkyňa na výzvu súdu zo 14. septembra 2020 spolu so zaslaním vyšetrovacieho spisu svojím podaním z 24. septembra 2020 uviedla, že dokáže zodpovedať na položené otázky. Vypracovaný znalecký posudok bol doručený súdu 21. októbra 2020 a následne doručovaný stranám sporu na vyjadrenie, žiadna zo strán sporu sa k nemu písomne nevyjadrila. Na žiadosť právnej zástupkyne žalovaného súd predvolal znalkyňu na výsluch a na doplnenie znaleckého posudku (znalkyňa vypočutá na pojednávaní 19. mája 2021). Následne súd vo veci 17. júna 2021 meritórne rozhodol.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

10. Krajský súd prostredníctvom predsedníčky senátu 4Co k veci uviedol, že v čase predloženia spisu okresného súdu na rozhodnutie o odvolaní žalobcov (1. júla 2014) bola v senáte 4Co vysoká zaťaženosť v dôsledku veľkého množstva pridelených vecí a vysokého mesačného nápadu. K termínu vyjadrenia predsedníčky senátu k sťažnosti na prietahy v napadnutom konaní (26. apríla 2016) bolo v senáte 4Co celkom 389 nevybavených vecí. Z uvedeného vyplýva, že postup senátu v tejto veci bol ovplyvnený objektívnymi okolnosťami, a to počtom a skladbou vecí pridelených senátu na prejednanie a prednostným vybavovaním starších vecí, ktoré senát vybavoval priebežne podľa poradia, v akom boli predložené, prípadne s uprednostňovaním vecí

s predmetom konania, ktoré si vyžaduje osobitnú rýchlosť. Krajský súd po predložení veci doručoval 23. augusta 2016 vyjadrenie žalovaného k odvolaniu právneho zástupcovi žalobcov, pripájal spis v súvisiacom konaní pre potreby dokazovania a následne vo veci rozhodol uznesením z 30. septembra 2016. Poukázal na skutočnosť, že ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 512/2016-13 zo 17. augusta 2016 sťažnosť sťažovateľov odmietol s tým, že krajskému súdu treba nechať primeraný čas na zjednanie nápravy, pričom krajský súd bezodkladne potom rozhodol.

III.3. Replika sťažovateľov:

11. Podľa sťažovateľov krajský súd vo svojom vyjadrení nespochybňuje tvrdenia sťažovateľov o existencii prieťahov v konaní. Od podania odvolania (1. apríla 2014) do podania sťažnosti zo 6. apríla 2016 krajský súd nevykonal v uvedenej veci žiadny procesný úkon (viac ako 26 mesiacov), teda v rozhodnom období bol absolútne nečinný. Aj sťažnosť sťažovateľov na prieťahy v konaní podpredsa krajského súdu vyhodnotil ako dôvodnú.

12. Vo vzťahu k vyjadreniu okresného súdu poukázali na jeho nečinnosť v období do vydania prvého meritórneho rozsudku, keď prvé pojednávanie vo veci samej sa uskutočnilo 10. septembra 2012, teda po viac ako 33 mesiacoch od podania žaloby, ako aj na jeho neefektívnu a nesústredenú činnosť vzhľadom na dôvody zrušenia uznesenia okresného súdu o prerušení konania a jeho prvého meritórneho rozsudku odvolacím súdom. K potrebe poskytnutia času na preštudovanie spisu pri zmene zákonného sudcu sťažovateľa uviedli, že táto okolnosť nevyklučuje zodpovednosť konajúceho súdu za rozhodnutie vo veci sťažovateľa, ktorý sa naň obrátil (napr. III. ÚS 181/2011). Ďalej uviedli, že prvé pojednávanie po zrušení rozsudku odvolacím súdom sa uskutočnilo až po 12 mesiacoch po vrátení veci. Poukázali na prieťahy okresného súdu spôsobené zdĺhavým znaleckým dokazovaním. Sťažovatelia sa nestotožňujú s vyjadrením zákonnej sudkyne, že súd opakovane vyzýval právnych zástupcov strán sporu, aby súdu zaslali otázky na znalca, a uvádzajú, že v zmysle záverov z pojednávania konaného 30. novembra 2017 si sťažovatelia túto povinnosť splnili 14. decembra 2017, keď prostredníctvom svojho právneho zástupcu zaslali mailom okruh otázok na znalca a rovnako postupoval aj žalovaný. Opätovné zasielanie otázok na znalca stranami sporu na základe výzvy súdu spôsobilo prieťahy viac ako 3 mesiace, za ktoré zodpovedá okresný súd. Podľa sťažovateľov okresný súd bol nečinný aj v období od odročenia pojednávania na účely nariadenia znaleckého dokazovania (30. novembra 2017) do ustanovenia a poverenia súdneho znalca uznesením z 10. októbra 2019, teda viac ako 22 mesiacov. Prieťahy na strane okresného súdu vznikli aj v súvislosti s doručovaním spisu a ďalších nevyhnutných podkladov na vypracovanie znaleckého posudku, teda v období od ustanovenia znalca do 24. septembra 2020, keď súdna znalkyňa uviedla, že je možné vykonať znalecké dokazovanie (viac ako 11 mesiacov) s tým, že okresný súd bol už podaním sťažovateľov z 22. októbra 2019 upozornený na potrebu pripojenia spisu Inšpektorátu práce. Podľa sťažovateľov vzhľadom na dĺžku konania pred súdom prvej inštancie, ako aj na celkovú dĺžku napadnutého konania neprichádza do úvahy ospravedlňovať prieťahy v postupe okresného súdu žiadnymi objektívnymi príčinami.

13. Sťažovatelia súčasne žiadajú priznať primerané finančné zadosťučinenie v požadovaných sumách aj od krajského súdu a solidárne ho zaviazat' na náhradu trov konania.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

15. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

16. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), a to § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1 OSP, ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb a v zmysle § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľov.

18. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého konania je nárok na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy ako dôsledku úmrtia manžela a otca sťažovateľov následkom úniku sírovodíka. Konanie tohto typu tvorí bežnú súčasť sporovej agendy na všeobecných súdoch, teda nie je po právnej stránke zložitú. Napadnuté konanie však v okolnostiach prípadu sťažovateľov vykazuje určitý stupeň faktickej zložitosti, ktorá súvisí s potrebou nariadenia znaleckého dokazovania, pripojenia súvisiacich spisov (vyšetrovacieho a spisu Inšpektorátu práce) a vypočutia viacerých svedkov. Ústavný súd však zároveň uvádza, že ani faktickou či právnou zložitost'ou veci nie je možné ospravedlniť neúmernú dĺžku napadnutého konania.

19. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priesťahom. Ku kritike okresného súdu, že strany sporu musel opakovane vyzývať na zaslanie otázok pre znalca, ústavný súd uvádza, že zo spisu okresného súdu považoval za preukázané tvrdenie sťažovateľov, že otázky na znalca zaslali súdu mailom už 14. decembra 2017 (č. l. 454), teda v súlade so závermi z pojednávania konaného 30. novembra 2017, čo indikuje skôr nesústredenú činnosť okresného súdu.

20. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priesťahov v doterajšom priebehu konania, pričom zistil v postupe okresného súdu jeho nečinnosť, ale aj neefektívnu a nesústredenú činnosť, ktoré tiež môžu zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

21. Neodôvodnenú nečinnosť okresného súdu ústavný súd zistil v období od 1. apríla 2010, keď sťažovatelia preukázali svoje majetkové pomery, do rozhodnutia o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov 6. septembra 2010 (5 mesiacov), v období od 17. apríla 2012, keď žalovaný oznámil, že netrvá na návrhu na prerušenie konania, do uskutočnenia pojednávania 10. septembra 2012 (takmer 5 mesiacov), v období od 16. januára 2013, keď sa uskutočnilo pojednanie, do uskutočnenia ďalšieho pojednávania 26. augusta 2013 (7 mesiacov) a v období od 30. novembra 2016, keď bol spis vrátený odvolacím súdom, do uskutočnenia pojednávania 30. novembra 2017 (12 mesiacov). Ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol nečinný aj pri nariadovaní znaleckého dokazovania, a to v období od augusta 2018 do uskutočnenia pojednávania 1. októbra 2019 (14 mesiacov), keďže, ako vyplýva zo spisu, okresný súd oslovoval znalcov pre účely vypracovania znaleckého posudku v období mesiacov jún a júl 2018. Okresný súd bol nečinný bez existencie zákonnej prekážky aj v ďalšom období, a to od 6. februára 2020, keď znalkyňa avizovala súdu chýbajúce podklady v spise, do 27. júla 2020 (5 a pol mesiaca), keď súd o tejto skutočnosti upovedomil strany, a v období od predloženia vypracovaného znaleckého posudku 21. októbra 2020 do uskutočnenia pojednávania 24. marca 2021 (5 mesiacov). Celkovo bol teda okresný súd v tejto veci nečinný 53 mesiacov, pričom uvedené obdobia nečinnosti treba považovať za zbytočné priesťahy v konaní.

22. O neefektívnom procesnom postupe okresného súdu svedčia dôvody, pre ktoré boli na základe podaných odvolaní zrušené jeho rozhodnutia: uznesenie o prerušení konania a v poradí prvý meritórny rozsudok. Tie poukazujú na nesústredený a neefektívny postup okresného súdu, keď uznesenie o prerušení konania bolo zrušené pre jeho nepreskúmateľnosť a nedostatok riadneho odôvodnenia. Rozsudok z 2. decembra 2013 bol odvolacím súdom zrušený z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci v dôsledku nedostatočne zisteného skutkového stavu, pričom odvolací súd vytkol okresnému súdu nevykonanie ďalšieho (znaleckého) dokazovania, ktoré bolo nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Dôsledkom uvedenej neefektívnej činnosti okresného súdu bolo predĺženie napadnutého konania o dobu, počas ktorej krajský súd rozhodoval o dôvodne podaných odvolaniach.

23. Vychádzajúc z uvedených zistení, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, ktoré boli spôsobené najmä nečinnosťou a neefektívnou, či nesústredenou činnosťou okresného súdu. Ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku tohto nálezu).

24. Vo vzťahu k postupu krajského súdu v napadnutom odvolacom konaní ústavný súd konštatuje, že v jeho postupe nevzhladol porušenie práva uvedeného sťažovateľov (bod 5 výroku nálezu). Odvolacie konanie vedené krajským súdom pod sp. zn. 4Co/413/2014 začalo predložením veci krajskému súdu 1. júla 2014 a skončilo 30. septembra 2016, keď krajský súd rozhodol o odvolaní sťažovateľov. Aj keď toto odvolacie konanie trvalo 27 mesiacov, ústavný súd zastáva názor, že iba samotná dĺžka predmetného odvolacieho konania sama osebe nebola takej povahy, aby len na jej základe bolo možné v okolnostiach danej veci vysloviť namietané porušenie práva sťažovateľov. Ústavný súd dáva do pozornosti, že krajský súd vo veci koná ako súd odvolací, úlohou ktorého je posúdiť vecnú správnosť odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, preto krajský súd spravidla nevykonáva vo veci procesné úkony (§ 213 OSP, § 383 a § 384 CSP), ani nie je povinný nariadiť pojednávanie (§ 214 OSP, § 385 CSP). To však (aj vzhľadom na predmet konania) nevyhnutne neznamená, že odvolací súd je v odvolacom konaní „absolútne“ nečinný, ako to tvrdia sťažovatelia.

25. Keďže napadnuté konanie dosiaľ nie je právoplatne skončené (vec sa nachádza v štádiu odvolacieho konania pred predložením odvolania krajskému súdu, pozn.), ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prikázal, aby okresný súd v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

27. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti žiadajú o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 166 000 eur pre sťažovateľku 1, v sume 99 000 eur pre sťažovateľku 2 a v sume 83 000 eur pre sťažovateľa 3, ktoré odôvodňujú dlhodobým stavom ich právnej neistoty, ako aj skutočnosťou, že právoplatný rozsudok bude len súdom deklarovaným nárokom bez reálnej vykonateľnosti.

28. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

29. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia nie je prípadná náhrada škody (III. ÚS 75/01, IV. ÚS 15/03).

30. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku napadnutého konania a na konštatovanú neodôvodnenú nečinnosť okresného súdu v zistenom období a jeho neefektívnu činnosť, berúc do úvahy predmet konania a jeho skutkovú zložitosť, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 000 eur každému sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (bod 3 výroku nálezu).

31. Ústavný súd nevyhovel časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovatelia žiadali priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

32. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 245,20 eur (bod 4 výroku nálezu). Pokiaľ ide o priznanú výšku nároku, bol viazaný návrhom sťažovateľov.

33. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur. Za úkon právnej služby vykonaný v roku 2022 patrí odmena 193,50 eur a hodnota režijného paušálu je 11,63 eur. Základná sadzba odmeny sa pri zastupovaní dvoch a viacerých sťažovateľov znižuje o 50 % (§ 13 ods. 2 vyhlášky). Sťažovateľom vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) a za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 (stanovisko k vyjadreniu okresného súdu a krajského súdu). Spolu tak náhrada trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby predstavuje 933,87 eur. Keďže však sťažovatelia v stanovisku k vyjadreniu súdov náhradu trov vyčíslili v sume 245,20 eur, ústavný súd, súc viazaný ich návrhom, priznal náhradu trov v požadovanej sume 245,20 eur. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona

o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. apríla 2022

Peter Straka
predseda senátu